

Brüssel, 18.10.2024
COM(2024) 472 final

2024/0260 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahelise laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Lisatud ettepanek on õigusakt, millega antakse luba sõlmida Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi vaheline laiendatud partnerlus- ja koostööleping (edaspidi „leping“).

Praegu tuginevad Euroopa Liidu (EL) ja Usbekistani Vabariigi suhted partnerlus- ja koostöölepingule, mis allkirjastati Brüsselis 21. juunil 1996 ja mis jõustus 1. juulil 1999.

9. oktoobril 2017 võttis nõukogu vastu otsuse, millega anti luba alustada Usbekistaniga läbirääkimisi laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu üle. Läbirääkimised lepingu üle algasid novembris 2018. Euroopa Liit ja Usbekistani Vabariik jõudsid lepingu üle peetavate läbirääkimistega lõpule juunis 2022. Pealäbirääkijad paraferisid lepingu teksti 6. juulil 2022.

Leping on oluline samm, mis aitab tihendada ELi poliitilisi ja majanduslikke suhteid Kesk-Aasiaga. See tugevdab poliitilist dialoogi ja tihendab koostööd paljudes eri valdkondades ning loob nõnda aluse, mis võimaldab muuta ELi ja Usbekistani kahepoolsed suhted tulemuslikumaks.

Leping sisaldab ELi tüüpsätteid inimõiguste, Rahvusvahelise Kriminaalkohtu, massihävitusrelvade, väike- ja kergrelvade ning terrorismivastase võitluse kohta. Samuti hõlmab see koostööd sellistes valdkondades nagu tervishoid, keskkond, kliimamuutused, energeetika, maksundus, haridus ja kultuur, töö, tööhõive ja sotsiaalküsimused, teadus ja tehnoloogia ning transport. Lepingus käsitletakse ka õigusala koostööd, õigusriiklust, rahapesu ja terrorismi rahastamist, organiseeritud kuritegevust ja korrupsiooni. Lepingu kaubandusosa tagab ettevõtjatele eeldatavasti parema regulatiivse keskkonna ja toob seega ELi ettevõtetele märkimisväärset majanduslikku kasu. Leping ei ole algatus, mis kuuluks õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) alla.

Lepinguga luuakse institutsiooniline raamistik, mille moodustavad koostöönõukogu, koostöökomitee ja parlamentaarne koostöökomitee (vt VII jaotis „Institutsioonilised, üld- ja lõppsätted“) ning intellektuaalomandiõiguste allkomitee, ja nähakse ette võimalus luua allkomiteesid ja muid organeid, mis abistavad koostöönõukogu. Samuti kehtestatakse sellega kohustuste täitmise mehhanism juhaks, kui üks lepinguosaline ei täida lepingu alusel võetud kohustusi.

Alates oma jõustumisest asendab leping ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahelise partnerlus- ja koostöölepingu, millele kirjutati alla 21. juunil 1996.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Leping lähtub Usbekistani ja ELi püüdlustest ja vajadustest arendada oma kahepoolseid suhteid ELi uut Kesk-Aasia strateegiat käsitlevate nõukogu 17. juuni 2019. aasta järelduste vaimus. Leping aitab kaasa 15. mail 2019 vastu võetud ELi uue Kesk-Aasia strateegia rakendamisele.

Lepinguga moderniseeritakse 1999. aasta partnerlus- ja koostöölepingut, laiendatakse selle kohaldamisala uutesse koostöövaldkondadesse ja uuendatakse oluliselt meie kaubandus- ja

majandussuhete õigusraamistikku kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) reeglite ja piirkondlike majanduslepingutega.

Kui lepingut juba rakendatakse, on sellele kasulikuks täienduseks kestlikku arengut ja head valitsemistava stimuleeriv erikord (GSP+), mida Usbekistani Vabariik on saanud kasutada alates 2021. aastast. Erikord pakub täiendavaid tariifseid soodustusi selle eest, et järgitakse inimõiguste, valitsemistava, keskkonna ja tööõiguse valdkonna 27 põhikonventsiooni.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Lepingus võetakse täielikult arvesse aluslepinguid ning sellega säilitatakse liidu õiguskorra terviklikkus ja autonoomia. Sellega edendatakse liidu väärtusi, eesmärgi ja huve ning tagatakse liidu poliitika ja meetmete kooskõla, mõjususe ja järjepidevus.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

- **Materiaalõiguslik alus**

Kohtupraktikas on sedastatud, et kui ELi meetme kontrollimise käigus selgub, et sellega taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üks neist on määratletav peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonnana, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab meetmel olema üksainus õiguslik alus, st peamisest või ülekaalukast eesmärgist või valdkonnast tulenev õiguslik alus. Erandkorras, kui on tuvastatud, et meetmega taotletakse korraga mitut lahutamatu seotud eesmärki või reguleeritakse mitut valdkonda, ilma et üks oleks teise suhtes teisejärguline, mistõttu on kohaldatavad aluslepingu erinevad sätted, peab niisugune meede põhinema vastavatel erinevatel õiguslikel alustel (vt selle kohta 10. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus, komisjon vs. parlament ja nõukogu, C-178/03, EU:C:2006:4, punktid 42 ja 43; 11. juuni 2014. aasta kohtuotsus, komisjon vs. nõukogu, C-377/12, EU:C:2014:1903, punkt 34; 14. juuni 2016. aasta kohtuotsus, parlament vs. nõukogu, C-263/14, EU:C:2016:435, punkt 44; 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus, komisjon vs. nõukogu (Kasahstan), C-244/17, ECLI:EU:C:2018:662, punkt 40).

Praegusel juhul taotletakse lepinguga kaht peamist eesmärki ja sellega reguleeritakse kaht valdkonda – arengukoostööd ja ühist kaubanduspoliitikat. Seetõttu peaks kavandatud otsuse õiguslikuks aluseks olema Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklid 207 ja 209¹.

Tuleb märkida, et lepingus ei käsitleta liikmesriikide pädevusse kuuluvaid valdkondi ning seega ei ole ELi liikmesriikidel vaja saada lepingu osalisteks.

- **Menetlusõiguslik alus**

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 6 punktis a on sätestatud, et kui Euroopa Parlamendilt on saadud nõusolek, võetakse vastu otsus lepingu sõlmimise kohta.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 8 on ette nähtud, et nõukogu teeb otsuseid kvalifitseeritud hääleteenamusega, välja arvatud ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 8

¹ 2020., 2021., 2022. ja 2023. aasta voogude kohta kehtiva aruandluse põhjal on Usbekistani Vabariik arenguabi komitee ametliku arenguabi saajate nimekirja kuuluv madalama keskmise sissetulekuga riik, nagu on märgitud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/947 (millega luuakse naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“) artikli 3 lõikes 3.

teises lõigus nimetatud asjaoludel, mil nõukogu teeb otsuse ühehäälselt. Arvestades, et lepingu kaks peamist aspekti on kaubanduspoliitika ja arengukoostöö, kehtib käesoleval juhul hääletuskorrana seega kvalifitseeritud häälteenus.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Leping käsitleb ELi ainupädevusse kuuluvaid küsimusi, nagu ühine kaubanduspoliitika, ja ELi osa paralleelsest pädevusest, näiteks arengupoliitikast. See tugevdab poliitilist dialoogi ja koostööd ELi ja Usbekistani Vabariigi vahel. Seega on vaja liidu tasandi meetet.

- **Proportsionaalsus**

Leping ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada ELi ja Usbekistani vaheliste suhete tugevdamise poliitilised eesmärgid, et seeläbi edendada demokraatlikke reforme, õigusriiklust ja kestlikku majandusarengut kui vahendeid, millega suurendada Usbekistani Vabariigi stabiilsust ja turvalisust. Lepingu tõttu ei pea liit muutma oma õigusnorme ega standardeid üheski reguleeritud valdkonnas.

3. SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsultatsioonid**

Nõukogu on läbirääkimiste kõigis etappides korrapäraselt informeeritud ja temaga on nõu peetud nõukogu asjaomases töörühmas, eeskätt Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia töörühmas ja kaubanduspoliitika komitees.

Euroopa Parlamenti on läbirääkimiste vältel korrapäraselt ja kiiresti informeeritud.

Kõrge esindaja ja komisjon leiavad, et nõukogu läbirääkimisjuhistes seatud eesmärgid on saavutatud ja et lepingu eelnõu võib esitada sõlmimiseks.

- **Mõjuhinnang**

Mõju ei ole hinnatud, sest valdavalt uuendatakse ja täiustatakse lepinguga kehtivat partnerlus- ja koostöölepingut ning see tähendab, et lepinguga ei kehtestata olulisi uusi koostöövaldkondi, millel oleks märkimisväärne majanduslik, sotsiaalne või keskkonnamõju. Eeldatav mõju on peamiselt poliitiline: ELi eesmärk on toetada partnerriigi poliitilist kurssi ja tugevdada ELi poliitilist kapitali. Usbekistanis võivad positiivsed sotsiaalsed tagajärjed ilmneda peamiselt õigusriigi, inimõiguste ja julgeoleku alal kavandatud sätete tulemusena. Samuti võib eeldada, et tänu ärikeskkonna paranemisele intensiivistub kaubavahetus, kuid sellega ei kaasne kummagi poole konkreetsete tööstussektorite jaoks riske, sest Usbekistani Vabariik ja EL ei konkureeri samades sektorites. Mõjuhinnangu koostamine ei anna tõenäoliselt tulemusi, mis oleksid vastavuses kasutatud ressursidega.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahelise laiendatud partnerlus- ja koostöölepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 207 ja 209 koostoimes artikli 218 lõike 6 punktiga a ja artikli 218 lõikega 7,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu otsuse (EL) [...] kohaselt kirjutati [...] alla ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahelisele laiendatud partnerlus- ja koostöölepingule, eeldusel et see sõlmitakse.
- (2) Leping on oluline samm Euroopa Liidu aktiivsemates poliitilistes ja majanduslikes suhetes Kesk-Aasiaga. Lisaks tugevdatakse lepinguga poliitilist dialoogi ja parandatakse koostööd paljudes valdkondades eesmärgiga muuta ELi ja Usbekistani Vabariigi kahepoolset suhet tulemuslikumaks.
- (3) Leping tuleks Euroopa Liidu nimel heaks kiita.
- (4) Komisjonile tuleks ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 7 kohaselt anda volitus määrata kindlaks liidu seisukoht valdkondades, kus lepinguga loodud organid peavad tegema tehnilist laadi otsuseid, mis ei võimalda ulatuslikku poliitilist kaalutlust,
- (5) Aluslepingute kohaselt peab komisjon tagama, et Usbekistani Vabariigile esitatakse liidu nimel lepingu artikli 345 lõikes 1 ette nähtud teade, et väljendada liidu nõusolekut end lepinguga siduda,
- (6) Aluslepingute kohaselt peab komisjon tagama ka lepingu artiklites 346 ja 352 ette nähtud teadete esitamise.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga kiidetakse Euroopa Liidu nimel heaks ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vaheline laiendatud partnerlus- ja koostööleping.

Artikkel 2

Lepingu artikli 27 lõike 2 punkti a alapunkti ii kohaldamisel kiidab lepingu muudatused, mis tehakse kaubanduskoosseisus tegutseva koostöönõukogu geograafilisi tähiseid käsitlevate otsustega, liidu nimel heaks komisjon. Kui huvitatud isikud ei jõua pärast teatava geograafilise tähise kohta esitatud vastuväiteid kokkuleppele, võtab komisjon vastu seisukoha

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 57 lõikes 2 kehtestatud korras.

Kui kohaldatakse lepingu artiklis 174 osutatud muudatusi või parandusi või liidu poolt sellises menetluses võetavaid seisukohti, peab komisjon sellise muudatuse või liidu seisukoha heaks kiitma.

Artikkel 3

1. Lepingu IV jaotise 7. peatüki 4. jao 4. alajao „Geograafilised tähised“ alusel kaitstavat nimetust võib kasutada iga ettevõtja, kes turustab asjaomasele spetsifikaadile vastavaid põllumajandustooteid, toiduaineid, veini, aromatiseeritud veini või kangeid alkoholseid jooke.

2. Lepingu artikliga 104–108 ettenähtud kaitse, sh mõne huvitatud isiku taotlusel, tagavad vastavalt lepingu artiklile 109 liikmesriigid ja liidu institutsioonid.

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*